

**MÁDL FERENC KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK BESZÉDE
A MAGYAR ÁLLANDÓ ÉRTEKEZLET VIII. ÜLÉSÉN
(Budapest, 2004. november 12.)**

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Szeretettel köszöntöm valamennyiüket. Azokat is, akiknek a képviselőjében megjelentek. Az Alkotmány szerint a "Magyar Köztársaság felelősséget érez a határain kívül élő magyarok sorsáért és előmozdítja a Magyarországgal való kapcsolatuk ápolását", és - olvasható a továbbiakban az Alkotmányban - "a köztársasági elnök kifejezi a nemzet egységét." Illik hát felelősen szólnia a nemzet egységének ügyeiben. A nemzet 15 millió magyar.

A Magyar Köztársaság felelőssége kiterjed a Magyarország területén, a vele szomszédos országokban és szerte a világon élő magyarokra, de a hazánkban élő nem magyar kisebbségekre is. A felelősség természetes része az együttműködés azokkal az országokkal, ahol magyarok élnek.

Ezt a felelősséget szívesen kell viselnie mind Magyarországnak, mind maguknak a kisebbségeknek, mind azoknak az országoknak, ahol a kisebbségek élnek. Mi most a MÁÉRT statútumában rögzített szabályok szerint ide hivatalos magyar szervezetek és intézmények felelősségét, gondjait és örömeit tárgyalni jöttünk össze.

Ma különösen fontos, hogy szembenézzünk azokkal a problémákkal, amelyek a sok országban élő magyarság kapcsolatrendszerével, kohéziójának erősítésével, valamint az európai integrációs folyamat legújabb fejleményeivel függnek össze.

Az elmúlt hetek-hónapok mindennapos témája volt például a délvidéki magyarok személyes biztonsága, a státustörvény végrehajtása, a kisebbségi magyarság politikai egységének, az autonómiának és most a kettős állampolgárság ügyében sorra kerülő népszavazásnak a kérdése.

Bőven van tehát miről tárgyalni.

Hölgyeim és Uraim!

Magyarországnak az Európai Unió tagjává válása alapvető változásokat hozott. Bízhatunk benne, hogy e változások segítenek magyarságunk rekonstrukciójában is. 1990 óta a magyar külpolitika meghatározó eleme egyrészt az euro-atlanti integráció, másrészt a régió stabilitását szolgáló szomszédosági politika, és harmadrészt a határainkon túl élő magyarok sorsával való törődés.

Az utóbbit tekintve igen fontos elv, hogy a hazai döntések és támogatások a magyar kisebbségek érdekeivel és döntéseivel harmóniában alakuljanak, és természetesen a magyar politikának figyelembe kell vennie a szomszédos országok érdekeit, jogait, azokkal baráti együttműködésben kell cselekedni.

Egészében véve ez a politika sikeres volt. Jelentős előrelépésnek örvendhetünk a határon túli magyarság nyelvhasználatának, anyanyelven történő iskoláztatási lehetőségeinek, sajtójának,

kultúrájának, emberi jogainak érvényesülése, valamint állampolgári és egyházi tulajdonainak restitúciós ügyeiben.

Korszakos jelentőségű volt a státus-törvény elfogadása. Az ennek nyomán folyósított támogatások már éreztetik kedvező hatásukat.

Vannak azonban olyan problémák, amelyekben csak hosszas és összehangolt erőfeszítések eredményeként érhetőek el kedvező változások. Ilyen a kisebbségi magyarság számának csökkenése, az elvándorlás, a magyarság egészét elérő demográfiai krízis. Ezek külön-külön is önálló stratégiát igényelnének, az együttgondolkodás és a cselekvési terv kialakításának kerete talán éppen a MÁÉRT is lehetne.

A határokon túli magyarság ügyeit jól szolgálják az eurorégiók. Ezek az unión kívüli államokba is átnyúlva a magyarság számára is új lehetőségeket kínálnak; segítik a magyar közösségek szerves egységeinek építését.

A magyar külpolitika fontos eredménye, hogy a nemzeti kisebbségek védelme az EU joggyakorlatának részévé erősödhet. A magyar kisebbségek javát is szolgálja, hogy Románia és Horvátország számára a tagság egyre beláthatóbb közelségbe kerül. Magyarország és a magyar nemzet alapvető érdekeként támogatja a régió államainak integrációs törekvéseit.

Számolnunk kell azonban azzal, hogy vannak, akik számára ez majd csak hosszú távon valósul meg. Nekünk addig is választ kell találnunk az ilyen országokban élő sok százezernyi magyar problémájára. Számukra a kapcsolattartás akkor is nehéz, ha gyorsan és díjtalanul juthatnak magyar vízumhoz. Hogy ez még működőképesebb legyen, szükség van új konzulátusok nyitására is.

A magyar-magyar kapcsolatok jó működéséhez és a szomszédos országokkal való együttműködéshez a jogi és gyakorlati feltételek javítása egyaránt fontos. Az utóbbi célt szolgálják a jelentős infrastrukturális fejlesztések és EU-támogatások: új autópályák, a vasútvonalak, határátkelők fejlesztése és létesítése.

Rendkívül fontos, hogy a határon túli magyarság életkörülményei, gazdasági lehetőségei is javuljanak. Az Unió kedvezőbb feltételeket kínál olyan beruházási hitelek folyósításához, amelyekből magyar vállalkozók is részesülhetnek.

Bízunk kell e folyamat sikerében, hiszen láttuk már sikeres példáit. De az előrelépést a hazuról induló gazdaság-politikai erőfeszítéseknek is segíteniük kell!

Hölgyeim és Uraim!

A régióinkban 1989-től kibontakozott demokratikus fordulat megteremtette a kisebbségi magyar közélet demokratikus fejlődésének feltételeit is. Ezen belül két, egymással olykor ütköző szempont jelent meg.

Egyfelől a magyarság alapvető érdeke az egység megőrzése; másfelől az is, hogy érvényesüljön a magyarság belső demokráciája, az útkeresés szabadsága is. E szempontok egyeztetésének láthattuk sikeres példáit, de azt is, hogy milyen kockázattal jár, ha a különböző elképzeléseket vallók között nem bontakozik ki eredményes párbeszéd.

A nemzeti érdekek képviselőjében is bizonyára szükség van árnyaltabb gondolkozásra, eltérő vélemények artikulációjára. Látványos példája ennek pl. az autonómia kérdése, amelynek biztosítása alapvetően mást jelent kulturális és személyi téren, mint nemzeti és területi alapon. Azt hiszem, igen nagy jelentősége van annak, hogy az autonómia elképzelések mindegyik típusa össze-egyeztethető az európai normákkal, és az Unió jogrendjével.

Miként a státustörvény, úgy az autonómia lehetséges útjai is aszerint lesznek ténylegesen járhatók, ha felelős párbeszédben törekszenek erre, mind a kisebbségek közösségei, mind a közösségek és a többségi nemzetek népei és politikai intézményei. Mindez bizonyára segít abban, hogy az anyaországon kívül élő magyarok jövőképe megerősödjön.

Igen fontos, hogy szülőföldjükön maradván is hihessenek abban, hogy magyarként és lakóhelyük szerinti állam-polgárokként részesei lehetnek a fejlődő, európai életminőségnek.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ebbe a gondolkörbe tartozik napjaink legvitatottabb kérdéseinek egyike: a nem Magyarországon lakó magyarok magyar állampolgárságának könnyített megszerzése, illetve, ahogyan a köznyelv nevezi: a kettős állampolgárság ügye.

Ez a maga módján már létezik: a magyar, a szlovák és a szlovén állampolgárok az EU-nak is polgárai. Ez sok jogot biztosít számukra hazájukon kívül is.

Az elmúlt években felkerestem a határon túli magyarok közösségeit. Vezetőikkel idehaza is többször találkoztam. A velük folytatott beszélgetések és a kérdés vezető szakértőivel való tanácskozás eredményeként úgy gondolom, hogy jó lelkiismerettel ki lehet mondani: a magyar állampolgárság egyszerűsített feltételek melletti megadását e közösségek egyöntetűen történelmi igazságtételnek tekintik és ők is jól tudják, hogy megadásának nincs jogi akadálya.

Ezt a népszavazás kitűzött napja előtt egy teljes évvel elnöki javaslatban is közzétettem. Szeretném most megismételni, hogy sem a nemzetközi jog, sem az európai jog nem zárja ki a magyar állampolgárság kérelemre történő megadását magyarországi állandó lakóhely, letelepedési engedély és áttelepülés nélkül sem.

Számos állam, közöttük Franciaország, Németország, Spanyolország és Románia ad lehetőséget bevándorlás nélkül is az állampolgárság megszerzésére.

A magyar közösségekben folytatott, beható tájékozódásom során az a kép alakult ki valamennyiünkben, hogy a kettős állampolgárság biztosítása után nem várható tömeges exodus. Azok a közösségek, amelyek nyolc évtizede viselik kisebbségi sorsuk napi próbatételeit, nem ennek az összetartozást kifejező és megerősítő jognak a birtokában fogják megtagadni őseik döntését, akik a mindennapi élet természetességével kitartottak szülőföldjükön, mert ott akarják élni a maguk nemzeti és állampolgári életét.

Maradni akarnak és fognak, különösen akkor, ha továbbra is megtörténnek azok az intézkedések, megerősödnek azok az intézmények, amelyekre a magyarság szülőföldjén történő boldogulásának támogatására amúgy is szükség van; és ha az állampolgárságuk szerinti többségi nemzet pedig inkább javítaná, mintsem gyöngítené anyagi és kulturális életük, természetes igényeinek feltételeit.

Az elmúlt hónapokban, egészen a közelmúltban elhangzott állásfoglalásokig, úgy tűnt, hogy a politikai erők általában egyetértettek a népszavazási javaslattal, amit a népszavazás kiírásának lényegében egységes elfogadása is megerősített. Az Országgyűlés és a Köztársasági Elnök által törvényesen kiírt népszavazásról van szó. Azt hiszem, az ügyet most már a nép törvényes döntésére kellene bízni.

Iránymutatást most abban kellene adni, hogy az Unióban és egyes nemzetek jogában ismert többféle tartalmú állampolgárság mely elemei szolgálnák leginkább a magyar közösségek javát.

Én arra szólítanám fel Magyarországon választópolgárait, vállaljanak közösséget azokkal a magyarokkal, akikkel a történelem egy nemzetbe rendezett minket, és akik szeretnék velünk ezt a sorsot osztani, barátságban minden szomszédal és az egységében erősödő Európával.